

JN/LJ

27.9.2005

Khs dnro 2002-692/006
Stn dnro
Saap./Anl. 29-09-2005

Kaupunginhallitukselle

Lausunto ulkomainoslaitteiden nykytilaa ja tulevaisuuden suuntaviivoja selvittävän työryhmän raportista

Vastauksena lausuntopyyntöön rakennuslautakunta toteaa kunnioittavasti seuraavaa.

Yleistä

Ulkomainoslaitteita koskevan työryhmän loppuraportti liitteineen on varsin perusteellinen. Aiempaa kattavaa selvitystä ulkomainoslaitteista ei Helsingistä ole käytettävissä. Ulkomainoslaitteet ovat osa julkisen kaupunkiympäristön kadunkalustusta. Julkisen kaupunkiympäristön laadukkuus on eurooppalaisissa kaupungeissa nykyisin painopistealueita, erityisesti keskusta-alueiden kehittämiseen on panostettu. Helsingissäkin ulkomainoslaitteet on nähtävä osana kehittyvää julkista kaupunkitilaa. Korkealaatuiset ulkomainoskalusteet kuuluvat nykyaikaisen kaupungin kaupunkikuvaan ja niillä on tärkeä merkitys kaupungin imagolle.

Raportin laatinut työryhmä on suhtautunut tehtäväänsä käytännöllisesti. Raportissa ei ole erikseen pohdittu, kuuluuko ulkomainonta nykyaikaiseen länsimaiseen kaupunkiin ja missä määrin, vaan asiaa on lähdetty purkamaan mainonnan laadun parantamisen ja lupa- ja vuokrausprosessin kehittämisen näkökulmasta. Sivulla 15 on vain lyhyesti huomautettu, että Helsinki-imagoon kuuluvat korkealaatuiset mainoslaitteet, ja hieman myöhemmin on katsottu, että uutta laitevalikoimaa tarvitaan ja laitteiden paikat tulee sovittaa kaupunkiympäristöön huolella.

Rakennusvalvontaviranomaisen rooli

Rakennusvalvontaviraston rooli on toimia lupaviranomaisena, joka myöntää ulkomainoslaitteille luvat maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Yleensä ulkomainoslaitteet edellyttävät toimenpidelupaa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 62 §:n mukaisesti. Asetuksen

JN/LJ

27.9.2005

toimenpidelupaa ei kuitenkaan tarvita, jos toimenpide perustuu oikeusvaikutteiseen kaavaan tai katusuunnitelmaan taikka yleisistä teistä annetun lain mukaiseen hyväksytyyn tiesuunnitelmaan.

Helsingissä on lisäksi omaksuttu ns. mallihyväksyntämenettely. Aluksi itse laitteelle haetaan mallihyväksyntä, jonka jälkeen yksittäisten laitteiden luvat haetaan pelkästään esittämällä laitteen asemapiirros ja ympäristösuunnitelma.

Vanhojen ennen vuotta 1990 käyttöön otettujen laitteiden luvat oli myönnetty yleensä määräaikaisina (esim. pylvästauluille ja suurtauluille normaalisti viideksi vuodeksi).

Myös laitteiden lupien valvonta kuuluu rakennusvalvontavirastolle. Lisäksi Helsingin kaupunginvaltuusto on määrännyt rakennuslautakunnan toimimaan viranomaisena, joka valvoo, että liikenneväylät, torit ja katuaukiot sekä puistot ja oleskeluun tarkoitetut ulkotilat täyttävät hyvän kaupunkikuvan ja viihtyisyyden vaatimukset.

Rakentamisen ohjaamiseksi rakennuslautakunta voi antaa alueellisia tai koko kaupunkia koskevia rakentamistapaohjeita. Ohjeiden on edistettävä alueen ominaispiirteisiin ja paikallisiin erityisolosuhteisiin sopivaa ja kestäväää rakentamista (Helsingin kaupungin rakennusjärjestys 2 §). Kun toimenpide toteutetaan rakentamistapaohjeen mukaisesti, lupaa toimenpiteeseen ei tarvitse hakea. Rakennusvalvontaviranomainen voi kuitenkin edellyttää luvan hakemista erityisestä syystä.

Työryhmän suosituksista

Työryhmä suosittaa, että kantakaupungin keskeisissä osissa, raportin liitekartan vyöhykkeellä I, luovutaan vanhoista ennen vuotta 1990 käytössä olleista laitteista vuoden 2008 jälkeen. Käytetty karttaliite on otettu ilmeisesti sellaisenaan kaupunkisuunnitteluviraston jo aikaisemmin laatimasta kartasta, jota on käytetty annettaessa lausuntoja mainostauluhankkeista.

Esitetyllä vyöhykeajattelulla tavoitellaan menettelyjen yksinkertaistamista. Sen avulla on mahdollista selkiyttää ulkomainoslaitteiden sijoittamiskäytäntöjä ja esim. kehittää kullekin alueelle sen tarpeisiin sopivat luvanvaraisuussäännöt.

JN/LJ

27.9.2005

Kartan mukainen vyöhyke I on kuitenkin kovin laaja ja sisältää eri lailla arvotettavia alueita. Asiaa voitaisiin tarkastella eritellymmin niin, että ulkomainoslaitteet empirekeskustassa ja muutamalla muulla ydinkeskustan kaikkein arvokkaimmalla alueella kielletäisiin kokonaan ja linja olisi vapaampi näiden alueiden ulkopuolella.

Myös esitys siltä osin, millainen laitekanta eri vyöhykkeillä ylipääntänsä olisi mahdollista, on tiukahko. Sähköisiä mainos- ja informaatiotauluja sallittaisiin vyöhykkeellä I vain korttelien sisäpihojen kaltaisissa paikoissa. Pylvästaulut olisi kielletty kokonaan. Vyöhyke I kattaa koko niemen.

Rakennuslautakunnan mielestä vyöhykeajattelu on liian summittainen keino ratkaista kysymys arvokkaiden alueiden rauhoittamiseksi häiritsevältä ulkomainonnalta ja ulkomainoslaitteilta. Juuri niemen alueella liikkuu eniten kaupunkilaisia ja matkailijoita. Esi-merkiksi matkailijat tarvitsevat informaatiota, jota kaksipuolisilla sähköisillä laitteilla on voitu välittää.

Rakennuslautakunta esittää, että vyöhykeajattelu korvataan yksityiskohtaisemmalla tarkastelulla, jossa erityisen arvokkaat ympäristöt nostetaan esiin ja arvotetaan ulkomainonnan kannalta. Erään lähtökohdan tähän tarjoaa parhaillaan lausuntokierroksella oleva, valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä koskeva Museoviraston uusi tarkistettu luettelo. Olemassa oleva valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriperintökohteita koskeva inventointi ja julkaisu on vuodelta 1993.

Työryhmän kanta, että mainoslaitteiden laadukkuutta tulee kilpailutettaessa painottaa, on oikea. Mainoslaitteiden nykyinen kaupunkikuvallinen ilme on vain keskinkertainen. Juuri kilpailuttaminen on se vaihe, jossa kaupungilla on mahdollisuus vaikuttaa käytettyjen laitetyyppien valintaan ja siihen, että laitteita jatkuvasti kehitetään. Ulkomainoslaitteita koskevat sopimukset päättyvät pääosin kesällä 2008 ja laitteistot ja laitepaikat on tarkoitus kilpailuttaa sitä ennen. Työryhmän esitykset tähtäävätkin kilpailun valmisteluun ja kilpailun jälkeiseen tilanteeseen.

Suosituksen mukaan yhteistyön parantaminen virastojen välillä tarkoittaa mm. selkeiden periaatteiden laatimista ulkomainonnalle rakentamistapaohjeiden muodossa. Tällainen jo olemassa oleva rakentamistapaohje on Mainosroskakorit, sijoittamisperiaatteet,

JN/LJ

27.9.2005

vuodelta 2004. Aiheeseen liittyy myös rakentamistapaohje Mainoslaitteet rakennuksissa, jonka aihepiirin työryhmä on rajannut raporttinsa ulkopuolelle.

Lisäksi rakennusvalvonnassa on tehty työtä ulkomainoslaitteita, ulkomainonnan suurtauluja sekä pylvästauluja koskevien ohjeiden laatimiseksi.

Toinen vastaava kehityskohde raportissa on valvonnan tehostaminen. Rakennusvalvontavirastossa on kaksi katujen valvontaan erityisesti tarkoitettua rakennusmestarin virkaa. Katuvalvonnan painopiste on talviaikaisessa liukkaudentorjunnassa, mutta virasto on myös pannut toimeen esimerkiksi ns. A-standeihin keskittyviä valvontaiskuja yhteistyössä poliisin kanssa.

Työryhmän raporttiin liittyy jäsen Sademiehen eriävä mielipide, joka koskee etupäässä juuri A-standejä. Mielipiteen mukaan standit tulisi kieltää työryhmän esittämän I vyöhykkeen alueelta. Työryhmä tyytyy katsomaan, että kaupungin tulee katutilan omistajana ja haltijana ottaa tämäntapaisiin telineisiin kantaa. Rakennuslautakunta on omalta osaltaan vuonna 2001 hyväksynyt rakentamistapaohjeen Siirrettävät mainostelineet eli standit, sijoittamisperiaatteet ja lähettänyt sen kaupunginhallitukselle tiedoksi ja kiinteistölautakunnalle toimenpiteitä varten. Asian käsittely on kiinteistöviraston osalta kesken.

Paikkatietojärjestelmä

Lupaviranomaisen kannalta tarkasteltuna kehitys 1980 –luvulta on mainoslaitteiden osalta ollut ongelmallinen. Vanhojen ennen vuotta 1990 käyttöön otettujen laitteiden luvat oli myönnetty yleensä määräaikaisina (esim. pylvästauluille ja suurtauluille 5 vuodeksi). Tämä on osittain johtanut siihen, että määräaikaisten jatkoille ei ole lupia haettu, tai näitä jatkolupia ei ole kyetty voimavarojen niukkuudesta johtuen asianmukaisesti käsittelemään. Kun ulkomainoslaitteiden määrä on suuri, on tuhansien laitteiden seuranta osoittautunut vaikeaksi. Työryhmä esittääkin kehitettäväksi ja käyttöön otettavaksi ulkomainoslaitteita koskevan paikkatietojärjestelmän. Järjestelmän avulla laitteiden paikkojen vuokraus, lupakäsittely, valvonta ja seuranta helpottuisivat. Vastuuvirastona on kiinteistövirasto.

JN/LJ

27.9.2005

Rakennuslautakunta kannattaa paikkatietojärjestelmän pikaista käyttöön saamista.

Rakennusvirasto katuhallintokuntana

Eri virastojen työnjaon mukaisesti olisi tarkoituksenmukaista, että rakennusvirasto katuhallintokuntana suunnittelisi katutilan käyttöä raportissa esitetyllä tavalla. Virasto suunnittelee tai suunnitteluttaa kadunkalusteiden paikat ja myöntää luvat teknisille laitteille. Olisi järkevää, että rakennusvirasto myös määritteli normaalien katu-ympäristöön sijoitettavien ulkomainoslaitteiden paikat katusuunnitelmissa ja katusuunnitelmaa täydentävissä ympäristösuunnitelmissa. Tällöin erillistä rakennusvalvonnan lupakäsittelyä ei enää lainkaan tarvittaisi.

Vyöhykekartta, liikenneturvallisuusohjeet ja rakennusvalvontaviraston ohjeet loisivat puitteet laitteiden sijoittamiselle virastojen sopiman työnjaon mukaisesti.

Kaupunkikuvaneuvottelukunnan lausunto

Kaupunkikuvaneuvottelukunta on antanut Ulkomainostyöryhmän loppuraportista oman lausuntonsa 17.8.2005.

Neuvottelukunta suosittelee pylväsmainonnan kehittämistä kohti kulttuurimainontaa. Banderollimainontaa pitäisi kehittää innovatiiviseksi kertomaan kaupungin eri aktiviteeteista. Tällaisesta on löydettävissä hyviä esimerkkejä eri puolilta Eurooppaa.

Kun ulkomainonta kaupungin toimesta kilpailutetaan, tulee ulkomainostyöryhmän jäseniä olla edustettuna laadittaessa kilpailutuksen kehukset.

Lopuksi

Rakennuslautakunta pitää ulkomainoslaitteiden nykytilaa ja tulevaisuuden suuntaviivoja koskevaa loppuraporttia hyvänä lähtökohtana valmisteltaessa ulkomainoslaitteista käytävää kilpailua. Raportissa esitetyt jatkotoimenpidesuosituksukset ovat rakennusvalvonnan näkökulmasta pääosin tarkoituksenmukaisia ja ovat omiaan selkiyttämään ja yksinkertaistamaan nykyisiä käytäntöjä.

Esitetystä vyöhykeajattelusta tulee kuitenkin luopua. Kolmiportainen aluejako voidaan korvata eri tilanteet paremmin huomioon otavalla yksityiskohtaisemmalla tarkastelulla, jossa alueiden sopivuus tai sopimattomuus erityyppiseen ulkomainontaan harkitaan. Lautakunnan saamien tietojen mukaan kaupunkisuunnitteluvirastossa on jo konsulttityönä lähdetty kartoittamaan eri laitetyyppien esiintymistiheyttä kantakaupungin vaihtelevissa ulkotiloissa. Tällaista selvitystyötä lienee mahdollistaa laajentaa niin, että ulkomainonnalta kokonaan rauhoitettavat tai sitä vain tietyntyyppisillä laitteilla sietävät alueet selvitetään. On myös syytä ottaa huomioon, että kantakaupungin alueella on voimakkaasti kaupallisia keskuksia, joilla ulkomainontaa voidaan hallitusti lisätä.

Ulkomainoslaitteiden kehittäminen vastaamaan kehittyneen eurooppalaisen metropolin vaatimustasoa on keskeistä. Laitteiden lukumäärää ei sinänsä ole Helsingin oloissa tarvetta vähentää, mutta niiden sijoittelu ei tällä hetkellä kaikilta osin kestä kriittistä tarkastelua. Laitteita on sijoitettu sattumanvaraisesti ja eri aikakausina hyvinkin arvokkaisiin ympäristöihin, minne ne eivät sovi.

Uusien laitteiden kehittäminen ja käyttöön otto ei voi kuitenkaan tapahtua kertahetimitellä. Vanhaa laitekantaa voidaan edelleen käyttää vähemmän arvokkailla paikoilla, kunhan pelisäännöt on yhdessä viranomaisien kanssa hyväksytyt.

Samalla kun kaupalliseen tarkoitukseen tulevaa laitekantaa kehitetään, tulisi kaupungin entisestään voimistaa keinoja osoittaa vapaaehtoisen kansalaistoiminnan, kuten kaupunginosayhdistysten käyttöön soveltuvia ilmoitustauluja. Tällaisesta käytännöstä on jo muutamia hyviä esimerkkejä eri puolilla kaupunkia. Tarvetta kansalaistiedottamiseen on enenevässä määrin.

JN/LJ

27.9.2005

JCDecaux Finland Oy on lähettänyt rakennuslautakunnalle
23.9.2005 päivätyn kirjeen, jossa esitetään näkökohtia ulko-
mainoslaitteiden nykytilaa ja tulevaisuuden suuntaviivoja selvittä-
vän työryhmän loppuraporttiin.

RAKENNUSLAUTAKUNTA

XX
XX
XX

Kauko Koskinen
puheenjohtaja

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Anna-Liisa Varala
pöytäkirjanpitäjä

LIITE: Kaupunkikuvaneuvottelukunnan lausunto 17.8.2005

Esiteltiin seuraavat hakemukset ja lausuntopyynnöt:

298 §

Lausunnonpyytäjä Kaupunginkanslia

Tunnus 99-51-05-LAU
Toimenpide Kkanslian lausuntopyyntö 30.9.2005 mennessä: Ulkom

Aiempi käsittely 10.08.2005 § 287 tulos:

LAUSUNTO

Kaupunkikuvaneuvottelukunnan jäsenet olivat tutustuneet Helsingin kaupungin eri hallintokuntia edustavien jäsenten muodostaman ulkomainostyöryhmän loppuraporttiin nimeltä "Ulkomainoslaitteiden nykytila ja tulevaisuuden suuntaviivat Helsingissä".

Ulkomainosryhmän tekemä työ on ollut vaativa ja raskas mm. ulkomainonnassa vallitsevan kaoottisen tilanteen takia. Kaupunkikuvaneuvottelukunta katsoi, että tehty työ ansaitsee kiitoksen. Työ on yksi merkittävä askel ponnisteltaessa julkisen kaupunkitilan laadun parantamiseen tähtäävissä toimenpiteissä.

Kaupunkikuvaneuvottelukunta totesi, että ulkomainonta on osa kaupunkikuvaa. Parhaimmillaan se on rikastuttava ja kaupunkikuvaa kohottava lisä. Tämä edellyttää, että mainonta sijoittuu oikeille paikoille ja on kaikilta osatekijöiltään korkealaatuista. Tämä edellyttää erityisesti myös sitä, että arvokkaat alueet rauhoitetaan mainonnalta.

Raportissa esitetty vyöhykeajattelu selkiyttää tilannetta olennaisesti. Vyöhykekarttaa täydentävät rakennusvalvontaviraston ohjeet ovat viimeisteltävinä. Ohjeet ja vyöhykekartta yhdessä ovat kaikille osapuolille olennainen työkalu. Lupamenettelyn yksinkertaistaminen puolestaan helpottaa kaikkien toimijoiden työtä. Paikkatietojärjestelmä on avainasemassa ja se on pikaisesti saatava aikaan.

Raportti herättää useissa kohdissaan uusien toteutusmahdollisuuksien pohtimista - esimerkiksi: voisiko pylväsmainonta olla vain kulttuurimainontaa, voisiko Helsingissä ulkomaisten esimerkkien tavoin harjoittaa innovatiivista banderollimainontaa kertomaan

170805

kaupungin aktiviteeteista, miten vapaa ilmoittelu otetaan hallituksi osaksi kaupunkikuvaa jne.

Ulkomainoslaitteet kilpailutetaan vuonna 2008. Lausuntonaan neuvottelukunta katsoi, että ulkomainostyöryhmän jäseniä tulee olla edustettuna laadittaessa kilpailutuksen kehykset. Ulkomainostyöryhmän loppuraporttiin ei ollut korjauksia edellyttäviä huomautuksia.

(Esitteli Marjatta Uusitalo)

YHTEYSTIEDOT

Osoite
Puhelin

PL 2300
(09) 310 2611

00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Telefax (09) 310 26206